

7

ЛУКОВНА УМЕТНОСТ

YU ISSN 0350-6452

7

ЛИКОВНА УМЕТНОСТ

СКОПЈЕ 1980

ЛИКОВНА УМЕТНОСТ

Год. V бр. 7 1979

СПИСАНИЕ НА ДРУШТВОТО НА ИСТОРИЧАРИТЕ НА УМЕТНОСТА
ОД СРМ, СКОПЈЕ

Редакциски одбор:

Проф. Димче Коцо
Д-р Константин Петров
Д-р Коста Балабанов
Д-р Петар Мильковиќ—Пепек
Д-р Борис Петковски
Антоние Николовски
Љубица Дамјановска
Загорка Расолкоска—Николовска
Трајан Витларски

Одговорен уредник

Антоние Николовски

Тех. уредник

Трајан Витларски

Јазична редакција

Евтим Манев

Коректор

Спиро Ристиќ

Зборникот се печати со средства на Републичката заедница за култура и Друштвото на историчарите на уметноста од СРМ

Адреса: СОЗТ Музеи на Македонија

Печати Граф. завод „Гоце Делчев“, Скопје, Тираж 1 000 примероци

ДРАГОЉУВ БОГОЕВИЌ

ЗНАЧЕЊЕТО И УЛОГАТА НА ОБРАЗОВНАТА И КУЛТУРНО-ПЕДАГОШКАТА ДЕЈНОСТ НА МУЗЕЈОТ НА СОВРЕМЕНАТА УМЕТНОСТ „СКОПЈЕ“ ВО СКОПЈЕ

Културно-образовната и педагошката дејност во музеите датира од поново време. Во својата секојдневна дејност тие сè повеќе стануваат центри на нашиот разновиден и динамичен културен живот. Ерз нивната основна задача: собирање, евидентирање, документирање, обработување и излагање предмети со културно, уметничко и историско значење, сега се надоврзува и образовната дејност, која со низа најразлични форми на работата ги отвора широк вратите пред посетителите за подобро разбирање на културните вредности, кои постепено треба да станат составен дел од животот на нашиот човек.

Веднаш по Втората светска војна ИКОМ организира многубројни конгреси и симпозиуми, кои беа исклучиво посветени на образовната и педагошката дејност, вклучувајќи ги, покрај музејските стручњаци и педагозите, психолозите социологите и технолозите, за изнаоѓање најадекватни решенија за да станат музеите центри на естетско воспитување, да се развива специјална музејска педагогија и најтесна соработка со училиштата, како и низа други суштински прашања. Најдобро организиран симпозиум на оваа тема се одржа во 1964 година во Париз. Покрај другото, беше разработено и користењето на најсовремените ауди-визуелни средства, начинот на употреба на магнетофонски снимки, прикажување на дијапозитиви и ред други технички достигања во насока на осовременувањето на методите во образоването и воспитувањето, особено во однос на училишната младина.

Во музејот на Македонија оваа дејност постепено го зазема своето соодветно место. Речиси сите музеи во Скопје последните години ги отворија и пополнуваат работните места за музејски педагози. Музејот на град Скопје во јуни 1975 година, Уметничката галерија во јануари 1977, Здружениите музеи во декември 1980 година.

На советувањето на музејските работници на Македонија (одржано во Охрид во мај 1977 година), покрај другото, беше разгле-

дана и потребата од педагошка служба во Музеите. Од дискусијата за ова прашање кај еден дел од присутните се чувствуваше дека сè уште постојат нерасчистени поими околу оваа многу значајна дејност и нејзината улога во музејската функција, без која денес не може да се замисли ниедна музејска институција.

Музејот на современата уметност, со своето вселување во изградената музејска зграда во 1970 година, почувствува потреба од ваква ориентација и го формира Одделението за образовни и други културни дејности. Цел на ова одделение е, — преку една богата, разновидна и квалитетна програма — да ги запознае посетителите на Музејот со сегашните мигови на современата македонска, југословенска и светска ликовна и применета уметност, архитектура, индустриски дизајн и др.

Програмата на одделението континуирано се одвива преку постојани форми на работа, со кои веќе е постигнато едно задоволително ниво. Тоа се: повремени тематски подвижни изложби, предавања, филмска програма, концерти, драмски претстави, вечери на поезијата и др.

Повремените тематски подвижни изложби Одделението ги организира во работни колективи, училишта и домови на културата во градот и околијата. Констатирано е дека ова е најефикасен начин, преку директни контакти да се доближи ликовната уметност до учениците, работничката младина и работниците. Досега се организирани 10 изложби, пред сè со инструктивен и дидактичен карактер. Изложбите беа организирани под следниве наслови:

- Кичот и уметноста
- Ликовни дела на тема од НОВ
- Одбрамни графички листови — фигуративни насоки
- Југословенскиот пејсаж
- Импресионизам
- Основоположници на современото македонско сликарство
- Наивни сликари на Југославија
- Жени — сликарки на Југославија
- Јапонски акварел и графика
- Современата македонска графика

Изборот на делата е вршен од колекциите на Музејот. За секоја од овие изложби е отпечатен скромен каталог со соодветен текст. Наведените изложби беа поставени во 54 училишта, работни колективи и домови на културата.

Во 1979 година беше подготвена и отворена изложбата на дел од ликовното творештво на академикот професорот Димче Коцо во од централното основно училиште „Драга Стојановска“ во селото Ракочинци. Беа изложени 17 слики, скулптури и цртежи. Вака компонирана, изложбата овозможи увид во творештвото на овој познат наш уметник.

Предавањата што беа организирани го привлекоа вниманието на многубројните посетители на Музејот, и тоа пред сè поради изборот на темите, како и поради учеството на еминентни предавачи

од земјата и странство — познати историчари на уметноста, ликовни критичари, универзитетски професори, архитекти и ред други научни и културни работници.

Досега се одржани 38 предавања, од кои 18 за современата ликовна уметност, 5 за архитектурата, 5 за индустрискиот дизајн, 3 за уметничката фотографија, 2 за ликовната педагогија, 2 за музеологијата, 1 за марксистичката естетика, 1 за споменичното богатство на Перу и 1 за карикатурата.

Филмската програма се одвиваше паралелно, бидејќи комплетната апаратура што ја поседува Музејот овозможува секаков вид филмски проекции. Проекциите беа со различна намена: како дополнување на изложбите, кои беа презентирани во изложбените сали на Музејот. Втор вид проекции беа филмовите што служат како составен дел од наставата за учениците на училиштето за применетата уметност, за студентите на ликовниот отсек при Педагошката академија, како и за студентите на групата историја на уметноста при филозофско-историскиот факултет. Изборот за нив се движеше од средновековната до современата уметност. Трето, беа застапени и долгометражни уметнички филмови, како: „Тестаментот на Орфеј“ во режија на Жан Кокто, „Пленот на сенката“ во режија на Астрик, „Стапица“ прикажан во рамките на Неделата на сирискиот филм.

Со адаптација на киносалата извршена во оваа година, филмската програма ќе добие нови димензии, во соработка со Кинотеката на Македонија. Овие филмови, како главно претставуваат ремек-дела на светската кинематографија, редовно ќе бидат прикажувани секој понеделник.

Концертите приредени во изложбените простории во Музејот, поради нивната акустичност, претставуваат можност за извонредно доживување. Во музејот се одржани 9 концерти, од кои 6 на ансамблот за современа музика „Св. Софија“, а 3 се солистички концерти. На концертите во изведба на ансамблот „Св. Софија“ беа гости од други наши републики: Владимир Крпан — пијано, Јулијана Анастасијевиќ — мецосопран, Дубравко Детони — пијано и др. На солистичките концерти настапија македонските репродуктивни уметници: Ратка Димитрова — виолина, Билјана Гаврилска — виолина, Божидар Братоев — виолина, Стела Слеанска — клавир и др.

Адаптираната киносала нуди погодни можности за уште една интересна и привлечна уметничка дејност, а тоа се драмските изведби. Така, една е одржана уште во 1970 година, на која се претстави Театарот кај Св. Никола-Голтарот со Скици од преданието Каинавелско според стихозбирката „Евангелие по Итер Пејо“ од Славко Јанески.

Многу пријатни мигови беа доживеани на двете вечери на поезијата одржани под тремовите на Музејот. Тие всушност претставуваат мала реприза на Струшките вечери на поезијата. Музејот настојува да продолжи со оваа дејност што им причинува големо задоволство на љубителите на поезијата и уметноста.

Секако една ваква разнородна и богата дејност на Одделението за образовни и други дејности на МСУ не остана во јавноста незабележана. Музејот, веднаш по своето уселеување во изградената зграда, се определи за ваков начин на работа и со својата флексибилност и различните методи на дејствување создаде нов дух и стана сцена на современи културни збиднувања од различен карактер.

СОДРЖИНА

стр.

1. Проф. Др. Константин Петров, Уште една потврда за припадноста на	3
протомајсторот скулпторот од Св. Атанас кон Приморската	
уметничка сфера — — — — —	
2. Борис Петковски, Автопортретот во творештвото на Никола Марти-	11
носки — — — — —	
3. Соња Абаџиева Димитрова, Една средба со сликарството на Вангел	27
Наумовски — — — — —	
4. Лилјана Неделковска, Димо Тодоровски*	39
5. Загорка Расолска-Николовска, Новооткриената фреска на Богородица	47
Одигитрија во црквата Св. Никола во Зрзе — — — — —	
6. Лидија Кумбарици-Богоевиќ, Споменичниот комплекс околу Султан-	57
Муратовата цамија во Скопје — — — — —	
7. Спасе Спировски, Советник-конзерватор, Конзерваторски интервен-	63
ции врз фреските во манастирската црква Св. Пантелејмон, с. Нере-	
зи — Скопско, во текот на 1963—64, 70, 71 и 72 г. — — — — —	
8. Спасе Спировски, советник-конзерватор, Конзерваторски работи врз	69
фреските во манастирската црква Свети Никита — Скопско — —	
9. Драгољуб Богоевиќ, Значењето и улогата на образовната и културно-	79
педагошката дејност на музејот на современата уметност „Скопје“ во	
Скопје — — — — —	
10. Желимир Кошчевиќ Некои искуства од наставата по музеологија на	83
Филозофскиот факултет во Загреб — — — — —	
11. Владимир Величковски, Михо Чокеља — повеќестрани ликовни ин-	88
тересирања — — — — —	
12. Владимир Величковски, I југословенско триенале „Екологија и умет-	91
ност“ — — — — —	
13. Љ. Дамјановска, Добитници на наградата „Нерешки мајстори“ на	95
XXXV есенска изложба на ДЛУМ во 1980 година — — — — —	
14. Трајан Витларски, Хроника кон семинарот за поствизантиска умет-	99
ност — Белград 1980 год. — — — — —	
15. Соња Панчевска, Хронологија на настани од областа на македонските	103
современи ликовни и применети уметности (Октомври 1979 — декември 1980) — — — — —	

16. <i>Јасмина Чокревска—Филип</i> , John Pope — Hennessy „Italian gothic skulpture“ во издание на Phaidon press, London 1972 — — — — —	119
17. <i>Јасмина Чокревска—Филип</i> , Alan Borg „Architectural sculpture in romanesque Provance“ во едицијата Oxford studies in the history of art and architecture, во издание на Oxford university press, London 1972 — — — — —	121
18. <i>Јасмина Чокревска—Филип</i> , Ernst Kitzinger „The art of Byzantium and the medieval west“ — selected studies во издание на Indiana University Press, 1976 — — — — —	125

